

Postbus 24367
3007 DJ Rotterdam

Aan
De vaste commissie voor Onderwijs, Cul-
tuur en Wetenschappen van de Tweede
Kamer der Staten Generaal

Postbus 20018

2500 AE DEN HAAG

Rotterdam : 18 juni 2012
Onderwerp : Onderwijshuisvesting

Geachte mevrouw, heer,

Binnenkort vindt er een (plenair) debat plaats over de onderwijshuisvesting in het PO, VO en mbo. Ter voorbereiding van een Algemeen Overleg heeft de Minister van OCW op 16 maart j.l. aan u een brief gestuurd (kenmerk 374182). In deze brief willen wij als Landelijke Vereniging van Onderwijsadviseurs reageren op de brief van de minister om zo een bijdrage te leveren aan de discussie.

Onze vereniging heeft ondermeer gemeenten als lid en we richten ons vooral op de adviseurs die zich bezig houden met onderwijsaangelegenheden. Daaronder valt ook de onderwijshuisvesting. Door de consequenties die het toekomstige beleid op de gemeenten heeft, volgt onze vereniging de ontwikkelingen met belangstelling.

In de brief van de minister wordt de toekomstige richting van de zorgplicht voor het onderhoud aangegeven: vanaf 1 januari 2014 wordt deze zorg volledig ondergebracht bij de schoolbesturen. Wij vragen ons af of dit de oplossing is voor een blijkbaar bestaand probleem. Overigens delen wij de zorg van de VNG zoals die is geuit in haar brief van 21 maart jl. (kenmerk BAOZW/U201200477).

Hieronder treft u puntsgewijs onze reactie. Deze reactie is vooral gericht op de discussie rond het funderend onderwijs.

1. Bekostigingsverantwoordelijkheid.

Ten onrechte wordt in de brief gesteld dat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor het bekostigen van het onderhoud aan de buitenkant en de schoolbesturen voor het bekostigen van het onderhoud aan de binnenkant¹. De wetgever heeft besloten één partij verantwoordelijk te maken voor het onderhoud en wel de schoolbesturen. Om het noodzakelijk onderhoud te bekostigen kan een schoolbestuur een beroep doen op de gemeente en daarnaast ontvangt het schoolbestuur van de minister van OCW jaarlijks een vergoeding. In de brief ontbreekt helaas de verantwoordelijkheid van de minister van OCW voor een adequate bekostiging, gelet op het feit dat de schoolbesturen op dit onderdeel al jaren de rijksvergoeding met minimaal 20% overschrijden, terwijl de vergoeding die de gemeente beschik-

---

¹ Bijv. voor het vervangen van de CV-leidingen en binnenkozijnen moet de gemeente bekostiging beschikbaar stellen en wij hebben nog nooit CV-leidingen aan de buitenkant van een schoolgebouw gezien. Daartegenover staat dat het schilderwerk van de buitenkozijnen en het preventief onderhoud van ook de buitenkant door de schoolbesturen uit de rijksvergoeding moet worden bekostigd.

baar stelt voor het bekostigen van het onderhoud wordt vastgesteld op de uitkomst van de aanbesteding, dus een kostenvergoeding van 100%.

2. Schoolbesturen verantwoordelijk voor het onderhoud

Onder punt 4 in de brief stelt de minister dat *Gemeenten en besturen zijn verantwoordelijk voor het bouwen en beheren van schoolgebouwen*. De wetgever stelt echter dat de schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor het bouwen en beheren (= bouwheerschap) en dat de gemeente verantwoordelijk is voor het bekostigen van de voorzieningen. Door steeds uit te gaan van de gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt onrecht gedaan aan de positie van de gemeente, die is in het huidige stelsel zeer beperkt, terwijl de positie van de schoolbesturen veel sterker is. Waar mogelijk 'de schoen wringt' is de afhankelijkheidsrelatie die door schoolbesturen wordt ervaren, omdat men voor het bekostigen van een aantal voorzieningen afhankelijk is van de gemeente en op dit punt wel eens een verschil van inzicht tussen gemeente en besturen kan ontstaan.

3. Goede normering kwaliteit onderwijsgebouwen

Zowel gemeenten als schoolbesturen zijn zoekende naar een goede normering van de kwaliteit van een schoolgebouw. Daarbij stellen we wel steeds hogere eisen aan de schoolgebouwen. De LVO betreurt het dat op dit onderdeel de VNG na een eerste inventarisatie geen verdere stappen heeft ondernomen. Want het vaststellen van een kwaliteitsniveau heeft zowel gevolgen voor de hoogte van de investeringen als de hoogte van de exploitatiekostenvergoeding. Het vaststellen van een kwaliteitsniveau is naar het oordeel van de LVO dan ook niet alleen een zaak van de VNG maar ook van de minister (verantwoordelijk voor het vaststellen van de hoogte van de exploitatiekostenvergoeding). Dit betekent dat wij instemmen met het voornemen zoals verwoord in punt 5.1. om 'met de VNG in gesprek te gaan over de mogelijkheden tot aanpassing van de modelverordening voor onderwijshuisvesting binnen financiële kaders, onder meer door het toevoegen van kwaliteitsstandaarden'.

Zoals gesteld moet dit onderzoek zich niet alleen uitstrekken tot het investeringsniveau, maar ook de gevolgen voor de exploitatiekosten in beeld brengen. Dit betekent dat wij van mening zijn dat door de minister van OCW (als systeemverantwoordelijke) een opdracht moet worden verstrekt voor dit onderzoek en dat dit onderzoek moet worden begeleidt door vertegenwoordigers van o.a. de PO Raad, de VO Raad en de VNG. Mogelijk kan de minister uitsluitend bekostiging voor deze opdracht resp. het onderzoek beschikbaar stellen en kan het vervolg worden ondergebracht bij het nieuwe Kenniscentrum Onderwijshuisvesting.

4. Verbeteringen tbv stelselwijziging per 1 januari 2014

Op dit moment bekostigt de gemeente de voorziening onderhoud voor 100% en houdt geen rekening met het feit dat een schoolgebouw mogelijk niet volledig voor het onderwijs noodzakelijk is (de gemeente bekostigt ook eventuele leegstand als gevolg van daling van het aantal leerlingen), terwijl de minister van OCW via de lumpsum een vergoeding materiële instandhouding beschikbaar stelt op basis van het feitelijk aantal aanwezige groepen². Dit betekent dat een schoolbestuur dat te maken heeft met leegstand in haar schoolgebouw op dit moment al geen vergoeding ontvangt voor de exploitatie van het totale schoolgebouw en na de wetwijziging ook niet voor het onderhoud dat wordt 'overgeheveld' en dus een zeer groot financieel risico gaat lopen. Dit zal vooral extra gevolgen hebben voor schoolbesturen in krimpregio's. Scholen in deze gebieden staan al onder grote financiële en onderwijskundige druk.

5. Investeren door schoolbesturen

Onder 'Investeren door schoolbesturen' wordt terecht gesteld dat schoolbesturen niet mogen investeren in voorzieningen onderwijshuisvesting. Echter, in het rapport dat de minister u op 1 april 2010 heeft toegezonden (Investeren in huisvesting door besturen primair onderwijs) komt naar voren dat schoolbesturen in zeer beperkte mate investeren in voorzieningen onderwijshuisvesting. Het onderzoek wijst uit dat 50% betrekking heeft op het bekostigen van de huisvesting van bovenschools management, 25% op het intern aanpassen van schoolgebouwen en 25% op nieuwbouw van schoolgebouwen, waarbij aangetekend wordt dat dit dan grotendeels betrekking heeft op voorfinanciering. Het resterende gedeelte heeft betrekking op het bekostigen van aanvullende investeringen die leiden tot lagere exploitatiekosten.

---

² Vb. Schoolgebouw heeft een bvo van 1.200 m², terwijl het aantal groepen is berekend op 6. De gemeente bekostigt het onderhoud van het volledige gebouw, terwijl het schoolbestuur van de Minister van OCW bekostiging ontvangt voor 875 m².

Dit laatste zou naar het oordeel van de LVO gestimuleerd moeten worden. Op dit punt ervaren de gemeenten de brief van mei 2009 van de staatssecretaris als een belemmering omdat de schoolbesturen zich niet vrij voelen om te investeren in voorzieningen die leiden tot het beperken van de exploitatiekosten. Deze belemmering kan naar het oordeel van de LVO op simpele wijze worden opgeheven, t.w. door het aanpassen van artikel 148 WPO en 143 WEC, analoog aan de tekst van de WVO. Het verbaast ons dan ook dat wat nu niet mogelijk is vanaf 1 januari 2014 blijkbaar wel mogelijk is. Waarom kan dit nu niet worden geregeld?

6. Rekenmodel onderwijshuisvesting

Onder 5.1. 'Stimuleren van gemeenten om meer te investeren' wordt bij het eerste aandachtsstreepje iets geschreven over het transparant maken van de ontvangsten en uitgaven onderwijshuisvesting. Wij wijzen u erop dat de VNG voor de gemeenten een rekenmodel heeft ontwikkeld waarin alle ontvangsten en uitgaven kunnen worden vermeld. Met dit rekenmodel kunnen de colleges aan zowel de schoolbesturen als aan de gemeenteraden inzicht geven in het bedrag dat aan onderwijshuisvesting wordt besteed in relatie tot de fictieve vergoeding uit de algemene uitkering. Deze laatste kan worden berekend met het rekenmodel van de PO Raad.

7. Meerjarig afspraken over investeren en onderhoud

Wij ervaren dat binnen het huidige stelsel nu al veel mogelijk is. Daarnaast zijn er al heel veel instrumenten beschikbaar om de financiële situatie transparant te maken. Met het aangeboden voorstel wordt niet bereikt dat de in het begin van de brief als knelpunt aangegeven gescheiden geldstromen 'investeren' en 'exploitatie' wordt weggenomen. Daarvoor staat de brief van de staatssecretaris, waarin schoolbesturen verboden wordt om te investeren, teveel in de weg. Onze conclusie is dan ook dat wij de wens van de schoolbesturen kunnen begrijpen, maar dat de schoolbesturen na de wetwijziging grote financiële risico's lopen. Het 'probleem' zou kunnen worden opgelost door in eerste instantie de brief van de staatssecretaris wordt ingetrokken en daarnaast dat in de wet wordt opgenomen dat gemeenten en schoolbesturen meerjarenafspraken maken met een verplichtend karakter.

Met vriendelijke groet,

G. Plomp
voorzitter